

HITVITA

Zeng a kürtszó Toledo
fejedelmi udvarában;
szellemi párviadalra
hömpölyög a nép vidáman!

Nem világi bajvivás ez,
nem villámló vasak tánca –
itt a skolasztikusan
kihegyezett szó a lándzsa.

Itt nem gáláns lovagok
készülődnek összecsapni –
e viadal hőse a
kapucinus és a rabbi.

Sisak helyett fejükön
csuklya van és sábeszdekli;
skapuláté- s arbekanfesz-
vértben fognak verekedni.

Melyik Isten a valódi?
A héberek nagy, mogorva
Egyistene, kiért rabbi
Júda áll a sorompóba?

Vagy a hármás, keresztény Úr,
a szeretet istensége?
A ferences gvárdián,
fráter José küzd meg érte.

Érvek konok erejével,
a logika hatalmával
és kétségbevonhatatlan
szerzők idézése által

vinné ad absurdum mindkét
viador az ellenpárját –
hogy istenük igazi
istenségét demonstrálják.

Kikötötték, hogy e tornát
nem úszhatja meg a vesztes:
ellenfele hitvallását
elfogadni köteles lesz;

a zsidó a szent kereszttség
szertartását tűri végig,
a keresztény pedig azt,
hogy rögvest körülmetélik.

Mindkét részen tizenegy
hit-társ áll és vár nyugodtan;
eltökélték, hogy vezérük
sorsát osztják jóban, rosszban.

Bizton bíznak a barátok
győzelmükben – ez nem frázis:
az edényt a szenteltvízzel
készenlétben tartják máris,

vízhintőket, füstölőket
lóbál ez a buzgó népség –
eközben a másik tábor
feni már a kések élet.

A porondon mindkét félnek
harcra kész már éles nyelve,
a tömeg is türelmetlen,
nagyon vár a harci jelre.

Arany baldachin alatt
ül a király s neje zsongó
udvarnépe közepette;
a nő gyermekhez hasonló.

Franciásan tömpe orr,
arca kuncogóan pajzán,
s elbűvöl a csak-mosolygó
rubin finom ajka rajzán.

Hajladozó szép virágszál –
Uramisten, szánd az árvát –,
a víg Szajna partja melől
erőszakkal plántálták át

a spanyol grandezza szikkadt
földjébe, e zord talajba;
hajdan ő volt Blanche de Bourbon,
most a neve Donna Blanka.

Férje Pedro, a király, kit
„Kegyetlen”-nek becéz népe,
de ma éppen kegyes kedvű,
nem szolgál rá a nevére.

Jókedvűen társalog
az udvari nemesekkel,
a zsidóknak és móroknak
szintén bókol, nem is egyszerű.

E fitymátlan lovagok
kedvenc kegyencei lettek:
hadseregét ők vezérik,
s urai a pénzügyeknek.

Am egyszerre dob pereg,
és világgá trombitálják,
hogy megkezdte két atlétánk
hitvitázó szájszatáját.

A ferences gárdián
jámbor dühvel ront előre,
hol gorombán rikácsolva,
hol nyavalygón zsörtölődve.

Atya, Fiú és Szentlélek
nevében exorcizálja
Jákob átkos ivadékát –
hisz ha ilyen vita járja,

mindig akad kis ördög, ki
beléjük búj, bennük fészkel,
s jól ellátja a zsidókat
élcel, érvvel, éles ésszel.

Miután az összes ördög
elmenekült, a pap rátért
a dogmatikára is,
ledarált egy egész kátét.

Elmesélte, hogy épp három
személy van az istenségben,
de ha minden jól megy, mégis
egy személy ő voltaképpen –

olyan misztérium ez,
mit nem érthet csak a jámbor,
aki megszökött az Ész
börtönéből s béklyójából.

Elmesélte, hogy az Istent
mint szülte meg Betlehemben
egy szűz, aki szüzességét
megőrizte rendületlen;

hogy feküdt a jászol mélyén
egy ökröcske s egy tehénke
mellett, és a két kis marha
minő áhitattal nézte.

Elmesélte, hogy Heródes
poroszlói mint kergették
a nagy Istent Egyiptomba –
s a kínhalál vad keservét

Poncius Pilátus úr
hogyan mérte később rája,
a bős farizeus-népség,
a zsidóság óhajára.

Elmesélte, hogy az Úr már
harmadik nap sírgödreből
miként kelt ki – többen látták
azt is, hogy a Menny felé tör;

de az idők végeztével
visszatér a földre menten,
hogy az elevenek és a
holtak fölött ítélkezzen.

Felkiáltott a barát:
„Az Istentől, zsidó, rettegj,
bottal, tövissel gyötörted,
és keresztre feszítetted.

Gyilkosa vagy, bosszú népe –
mindig megölöd az Isten
fiát, aki azért jön, hogy
megváltson és üdvözítsen.

Zsidónép, te dögtetem,
rossz szellemek dúlt tanyája,
tested ördög-légiók
áporodott kaszányája.

Aquinói Tamás szólt így,
kit a Tudás nagy ökrének
hívnak – ő az ortodoxok
számára a fény s az élet.

Zsidónép, hiéna vagy,
sakál, farkas, ki feldúlja
még a sírt is, oly veszetten
sóvárog a hulla-húsrá.

Zsidónép, te rinocérosz,
akit másképp orrszarvúnak
hívnak, vámpír, pávián és
krokodilus, disznó, dúvad.

Hollók, halálmadarak,
bőregerek, varjak vagytok,
bűdösbankák, éji szörnyek,
kuvikok és uhuk, baglyok.

Gyíkok, siklók, csörgőkígyók,
mérges varangy, baziliszkusz,
vidrák, kobrák – széttiporja
átkos fejeteket Krisztus.

Vagy tán szegény lelkeknek
mégis kéne akol s pásztor?
Szökjetez meg, kárhozottak,
a bűn zsinagógájából,

a szeretet fényes dómja,
medencéstül vár már rátok,
ott bugyog a kegy forrása –
dugjátok be koponyátok –

Ádámot és összes vétkét
mossátok le mindenestől,
az elévült düh penészét
mossátok le szívetekről!

Nem halljátok Megváltónkat?
Új nevetek zengve zengi –
felfal a bűn férgé – gyertek
Krisztus keblén tetvéskedni!

Istenünk a szeretet,
olyan szelíd, mint egy bárány;
bűneinket megváltotta
kínhalála keresztfáján.

Istenünk a szeretet,
Jézus Krisztus, jámbor szellem,
őt követjük, ő a példánk
alázatban, türelemben.

Oly szelídek, oly gyengédek,
vajszívűek ezért lettünk.
Mint a Bárány, a Békítő,
jók vagyunk és nem veszekszünk.

Majd a Mennyben üdvösség és
teljes, boldog angyalsors vár,
glóriásan andalgunk ott,
jobb kezünkben liliomszál.

Nem hordunk ott durva kázmását,
csupán selymet és brokátot.
Habruhánkat ékesítik
arany bojtok, tarka pántok.

Tonzúra sem lesz! Fejünkön
aranyerdő leng lobogva;
gyönyörűszép szüzek fonják
tincseinket csinos copfba.

Tágasabbak lesznek sokkal
odafönn a boros kelyhek,
mint a szőlő habzó nedvét
itt lent bugyogtató serleg.

Ellenben a női szájból
itt lent sokkal tágabb készül
azoknál, amelyek ott fent
jutnak nekünk osztályrészlül.

Így töltjük az öröklétet,
csókolózva, borba fúlva,
s lelkesülten énekeljük:
Kirelejszon, Hallelúja!”

A papocskák azt hitték, hogy
a szívekbe tudás áradt,
s fűgén előcipelték a
vízhintőket és a tálat.

De víziszony gyöttri szörnyen
a zsidókat – megborzadnak.
Navarrai rabbi Júda
így felel a jámbor papnak:

„Hogy vetésed agyam szikkadt
szántójában jól kikeljen,
szidalmaid ganajával
megtrágyáztál bőven engem.

Így követi szokott régi
metódusát minden ember,
nem is szidlak ezért téged,
megbocsájtok köszönettel.

A szentháromság tana
egy zsidónak sem felel meg,
hiszen fújja minálunk a
hármasszabályt minden gyermek.

Három lény van Istenedben?
Ez még kevés is a jóból.
Szerény úr ő – hatezer
istent tisztelt rég az ókor.

S ki az, akit Krisztus néven
szoktál folyton emlegetni?
Szűz mamáját éppenúgy
nincs szerencsém ismerhetni.

Sajnálom, hogy hajdanában,
mintegy ezerkétszáz éve
Jeruzsálem városában
volt egy kellemetlensége.

Mért a zsidók gyilkolták meg?
Bizonyítsd be és derítsd ki!
Hiszen tudjuk: harmadnapra
eltűnt a corpus delicti.

Hogy rokona Istenünknek,
erről kár egy szót is szólni;
értesülésünk szerint
gyermektelen az utóbbi.

A mi Urunk nem pusztult el,
mint egy bárány farkincája,
ő nem cukros filantrópka,
kinek folyton jár a szája.

A mi Urunk nem puszilgat,
nem szeretet az ő lénye –
ő a Mennykő, a Mennydörgés
és a Bosszú istensége.

Haragjának villámától
minden bűnös porba roskad,
és az apák vétkéért az
ivadékok meglakolnak.

A mi Urunk él ma is,
szünet nélkül egzisztál, van
minden idők végeztéig
a Mennyeknek Csarnokában.

A mi Urunk egészséges,
nem mítosz, nem vézna, sápadt,
mint az ostyák, vagy Kocitusz
partjain a méla árnyak.

Urunk izmos. A kezében
Nap ragyog, Hold, csillagtábor,
trónok dülnek, népek tűnnek
összeráncolt homlokától!

Nagy Isten ő; Dávid zengi;
végét-hosszát nem is látni,
oly hatalmas, és a Föld
lába alatt pici sámlí.

Urunk zenekedvelő,
üldíti a dal, a hárfá,
de mint dísznók röfögését,
a harangszót úgy utálja.

Az óceán fenekén
lakik egy hal: Leviáthán –
mindennap egy órát tölt el
az Úristen, vele játszván –

csak Ab kilencedik napján
nem érez rá semmi kedvet –
ekkor hamvadt el a Templom,
s mísze van az Úristennek.

Leviáthán épp száz mérföld,
s oly hosszú az uszonytolla,
mint Og, Basan bőszi királya,
s farka mintha cédrus volna.

De a húsa ízletes,
a teknőchúst lepipálja,
feltámadunk, és az Úr majd
asztalához invitálja

összes jámbor választottját,
a bölcseket és a jókat –
s az Úr kedvenc halacskáját
szolgálják fel a zsidóknak,

mind fehér fokhagymaszószban,
mind fűszerrel, mazsolásan,
borban főzve, barnán, mint a
matrózoknak a kocsmákban.

A fehér fokhagymaszószban
kis retkecskék raja úszkál –
jobban fog majd, fráter José,
ízleni a disznóhúsnál.

S fogadjunk, hogy nem lesz rosszabb
a mazsolás, barna szósz se –
mennyei kéj csiklandozza
hasikádat, fráter José.

Mit Isten főz, jól van főzve!
Tanácsomat kövesd, gvárgyán:
Áldozd fel az ósdi fitymát,
s felüdit a Leviáthán!”

Sunyin, csalfán, csalogatva,
somolyogva szólt a rabbi,
s a zsidók már kéjgyönyörrel
kezdtek késük lóbálgatni,

hogy a papok férfi-tagját
megskalpolják irgalmatlan –
ez a spolia opima
e különös viadalban!

De a papok jól vigyáztak
bölcs atyáik szent hitére
s fitymájukra – elragadni
nem engedték semmiképp se.

A keresztyény téritő
tüzelt újból megszállottan,
minden szava egy bili,
nem is üres állapotban.

Majd a rabbi replikázik,
s nem mutatja vak dühét még;
bár a szíve túlbuzog,
visszafojtja habzó mérgét.

Segítik őt kommentárok,
traktátusok és a Misna;
igazságát még a Tauszvesz-
Jontoffal is bizonyítja.

De erre ily szörnyűséges
szentségtörést hall a paptól:
„Neked szent a Tauszvesz-Jontof?
Hordja el az ördög akkor!”

Felrikolt a rémült rabbi:
„Istenem, ez mégiscsak sok!”
Elveszíti a türelmét,
haragjában ráng és csapdok.

„Nem ér már a Tauszvesz-Jontof?
Semmise szent? Reszkess! Reszkess!
Uram, bosszuld meg e bűnt,
ne úszhassa meg a tettes!

Hisz te vagy a Tauszvesz-Jontof!
Sújts le hát e pimasz, beste
Tauszvesz-Jontof-tagadóra,
aki neved beszennyezte.

Nyelje el a mélység, mint a
gaz Koráchot, míg nem késő –
hiszen fölkelt ellened,
lázadást szít, zendülést sző.

Sújtsd el legjobb mennyköved!
Büntesd meg e szörnyű vétket!
Hisz maradt még Szodomából
s Gomorrából szurkod, kéned!

Pusztítsd el e szerzetest, mint
Fáraót, ki jött utánunk,
hogy kiirtsón, amikor
jó sok pakkal odébbálltunk.

Követte a Fáraót
százezernél is több bajnok
acél vértben – szörnyűséges
mancsaikban fényes kardok!

Ekkor jattod kinyújtottad,
és a királyt a sereggel,
mint nyavalyás kiscicákat,
elnyelte a Vörös Tenger.

Pusztítsd el a kapucínust,
hogy e bitang banda lássa:
nem vált füstté, levegővé
haragod vad villámlása.

S én majd zengem diadalmaid
dicsőségét csodaszépen,
dobbal, tánccal ünnepellek,
ahogy Mirjám tette régen!”

E dühöngő szónoklatba
a pap bőszen belevágott:
„Téged érjen az Úristen
kárhozata, dögvész, átok!

Dacolok sok ördöggel,
mely körülleg szutykos szárnnyal:
Luciferrel, Belzebubbal,
Asztaróttal, Beliállal.

Pokolbeli élceidnek
sincs hatalma énfölöttem:
bennem lakik Jézus Krisztus,
hiszen testét elköltöttem.

Krisztus az én kedvenc étkem,
fzesebb, mint Leviáthán,
a fehér fokhagymalében,
kit nem más főz, mint a Sátán!

Hú! Abelyett, hogy vitáznék,
bár sütnélek, párolnálak
a legforróbb máglyán téged,
s valamennyi cimborádat!”

Istenért és hitért így dúl
e gúnyos és komoly torna,
de a küzdők hasztalan
szitkozódnak rikácsolva.

Már tizenkét óra telt el,
s mintha sosem érne véget;
elfárad a publikum,
izzadnak a fehérnépek.

A komornák ásitoznak,
már az udvar tük hegyén ül.
A király a gyönyörű
királynőhöz fordul végül.

„Mi Felséged véleménye?
A pálmát itt kinek adjam?
Kiben lakik az igazság,
a rabbiban vagy a papban?”

Donna Blanka meghajlított
ujjacskaít homlokára
nyomja, ránéz, eltűnődik,
aztán így szól nagysokára:

„Hogy kinek van igaza,
nem tudom – de az kitűnt itt,
hogy a rabbi és a pap,
mind a kettő szörnyen büzlik.”

EÖRSI ISTVÁN